

بررسی نقش میانجی مدیریت دانش در رابطه بین پیاده سازی سیستم مدیریت کیفیت با بلوغ در سازمان های آموزشی

محمود اسدی

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی ، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجن، ایران .
mahmoodasadi2513@gmail.com

چکیده

محیط کلاس نقش حیاتی و نیرومندی در عملکرد تحصیلی، روانشناختی و رفتاری دانش آموزان به عهده دارد. محیط کلاس را به صورت بافت های اجتماعی، روانشناختی، و آموزشی که در آنها یادگیری رخ میدهد و بر نگرش ها و پیشرفت دانش آموز تأثیر می گذارد، تعریف کرده است. منظور از ادراک دانش آموزان از محیط کلاس، ادراک یا برداشتی است که دانش آموز از ویژگی های مختلف روانی- اجتماعی کلاس خود دارد. جو روانشناختی محیط یادگیری کلاس و ویژگی های بافتی و اجتماعی و حمایت معلم تأثیرات معناداری بر رفتارهای یادگیری دانش آموزان، جهت گیری هدف آن ها، باورهای مربوط به خود، اسناد علی، کاربرد راهبردها، انگیزش تحصیلی و اجتماعی، عملکرد هیجانی، درگیری یا تکالیف، ارزش های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی آنان دارد. معلم نقش تسهیل کننده امر آموزش و یادگیری را به عهده دارد در این بین او میتواند علاوه بر موفقیت در امر یادگیری با مدیریت صحیح کلاس به ایجاد الگوهای رفتاری مناسب و تکامل شخصیت دانش آموزان نائل شود.

واژگان کلیدی: کیفیت ، شناختی ، آموزش، کلاس ، یادگیری .

مقدمه

مدیریت دانش می تواند به بهبود فرایندهای سازمانی و افزایش کیفیت خدمات کمک کند. با ایجاد یک پایگاه دانش مشترک و ایجاد فرصت های آموزشی برای کارکنان، سازمان می تواند از دانش و تجربیات خود بهترین استفاده را ببرد و بهبودهای لازم را اعمال کند.

مدیریت دانش می تواند به افزایش بلوغ سازمان های آموزشی کمک کند. با به اشتراک گذاری دانش و تجربیات، سازمان می تواند بهبودهای لازم را اعمال کرده و به رشد و توسعه پایدار دست یابد.

به طور کلی، مدیریت دانش به عنوان یک عامل میانجی می تواند در پیاده سازی سیستم مدیریت کیفیت و بهبود بلوغ سازمان های آموزشی نقش مهمی ایفا کند. از این رو، توجه به این موضوع و ایجاد استراتژی های مناسب برای مدیریت دانش، می تواند به بهبود عملکرد و افزایش کیفیت خدمات در سازمان های آموزشی کمک کند. سازمان های آموزشی با چالش های بسیاری روبرو هستند که نیازمند راه حل های مدرن و کارآمد هستند. یکی از راهکارهای مهم برای بهبود عملکرد و بلوغ سازمان های آموزشی، پیاده سازی سیستم مدیریت کیفیت است. این سیستم هدف اصلی خود را بهبود فرایندهای سازمانی، افزایش کیفیت خدمات و افزایش رضایت مشتریان قرار داده است.

اما برای موفقیت در پیاده سازی سیستم مدیریت کیفیت، نیاز به مدیریت دانش است. مدیریت دانش به عنوان یک فرایند استراتژیک که به اشتراک گذاری، ایجاد، انتقال و بهره برداری از دانش در سازمان می پردازد، می تواند نقش مهمی در موفقیت سیستم مدیریت کیفیت ایفا کند.

یکی از روش هایی که مدیریت دانش می تواند در پیاده سازی سیستم مدیریت کیفیت به کمک آن باشد، ایجاد یک فضای کاری که از تبادل دانش و تجربیات بین کارکنان حمایت می کند. با ایجاد این فضا، کارکنان قادر خواهند بود تا ایده ها و پیشنهادات خود را به اشتراک بگذارند و از تجربیات یکدیگر بهره برده و بهبودهای لازم را در فرایندهای سازمانی اعمال کنند. یادگیری بخش مرکزی زندگی هر فرد است، حتی زمانی که به آن فکر نمی کند نیز اتفاق می افتد و از آن جایی که رفتار نیز در خلا رخ نمیدهد، لذا راه های گوناگون رفتار، مرتبط با محیط کالبدی است. از این رو فضاهای آموزشی به یک فضای آموزشی مطلوب نیازمند است تا با ایجاد رضایت از فضای آموزشی در دانش آموزان، راندمان یادگیری و رضایت تحصیلی آن ها را افزایش دهند. از مهم ترین عوامل موثر بر رضایت دانش آموزان از محیط آموزشی عوامل محیطی و عوامل روانشناختی محیط آموزشی هستند. عوامل محیطی نظیر نور، رنگ، مبلمان، فضای سبز، فرم بنا و... بر رضایت کودکان از محیط تاثیر می گذارد و در نتیجه میزان یادگیری و سطح بازدهی دانش آموزان را افزایش می دهد و کودکان در محیطی که احساس کنند شکوفا می شوند احساس مطلوبیت و راحتی می کنند (هژبری، امیر، شفیع زاده، حمید، ۱۳۹۶).

موفقیت هر نظام آموزشی در حد تعیین کننده ای به دانش و مهارت های حرفه ای معلم بستگی دارد. در نظر ژاپنی ها شایستگی هر نظام به اندازه شایستگی معلمان آن است. از این رو، می توان گفت معلم بهترین عضو نظام آموزشی در فرایند یاددهی - یادگیری، معمار اصلی نظام آموزشی است. جهان به سرعت دگرگون می شود و معلمان نیز باید مانند سایر گروه های حرفه ای با این واقعیت رو به رو شوند که آموزش های اولیه آنان در جهان امروز چندان مفید نخواهد بود و آنان باید در سراسر عمر خود دانش خود را روزآمد کنند (دانش پژوه، ۱۳۸۲).

باورهای فراشناختی هر فرد می تواند تأثیرات مهمی بر احساسات، سرخوشی و پیشرفت تحصیلی او داشته باشد. در این پژوهش سعی شده است ارتباط بین این دو مؤلفه مشخص شود. در نظریه های موسوم به هدف نهایی، اعتقاد بر این است که پیشرفت تحصیلی موقعی به دست می آید که افراد، به اهداف مبتنی بر ارزش ها و نیازهای خود جامه عمل بپوشانند. افرادی که اهدافشان را مهم تر و احتمال موفقیت و رسیدن به آن ها را بیشتر در نظر می گیرند، احساس پیشرفت تحصیلی و خوشبختی بیشتری خواهند کرد؛ در حالی که افراد دارای پیشرفت تحصیلی اندک، غرض ورزی بیشتری در هدف هایشان احساس می کنند (احمدی، ۱۳۸۶). ما شاهد این هستیم که معلمان تازه نفس اغلب همانطور رفتار می کنند که معلمانشان با آنها رفتار می کردند و این کار اشتباه است. اگر این رفتار ادامه داشته باشد، دانش آموزان به صورت انفعالی تربیت می شوند و معلمان باید این را بدانند که اگر واقعاً خیر و صلاح دانش آموزان را می خواهند؛ به جای اینکه به آنها ماهی بدهند، ماهی گیری را یادشان بدهند و یا به تعبیر دیگر از شهید مطهری: (من ستایشگر معلمی هستم که اندیشیدن را به من آموخت، نه اندیشه ها را). مطالعات نشان می دهد که برنامه در هر نظام آموزشی، پیشرفت تحصیلی به عنوان مهم ترین شاخص توفیق فعالیت های علمی و آموزشی محسوب می شود. بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از اهمیت خاصی نزد پژوهشگران علوم تربیتی و روانشناسی برخوردار است (مردمی، کریم، محسنی، منصوره، ۱۳۹۴).

مدرسه نهادی اجتماعی است و نمایانگر فرهنگ خاص جوامع مختلف است که به کودک جهان بینی، عادات و رسوم، مهارت ها و دانش معینی را منتقل میکند. وقتی برای اولین بار در فضای تازه ای قدم بر می دارید مجموعه عوامل موجود در آن محل، تأثیراتی خواهند داشت که یا علاقمند به مراجعه مجدد به آن محل می شوید و در جستجوی حرف های تازه برای زندگی به زوایای آن دقت می کنید (حسین چاری، مسعود، خیر، محمد، ۱۳۸۱).

از آنجایی که کلاس محیطی پویا و سیال است و تصمیمات آن در جهت مدیریت کلاس جهانی و در لحظه اهمیت دارد که هر معلمی جهت برخورد با مسائل خاص کلاس خود و جلوگیری از حاد شدن مسائل راهکارهایی را برای مدیریت و رفع تنش به کار برد و با تبحر خاص مسائل را فیصله دهد. هدف ما از انجام این پژوهش بررسی مولفه‌های مدیریت کلاس درس و رابطه بین آنها و ناسازگاری در دانش آموزان می باشد. چرا که مدیریت کلاس در امر آموزش و تدریس و فرآیند یاددهی و یادگیری بسیار پر اهمیت و تاثیر گذار می باشد (طاهری، ژاله، ۱۳۸۹).

بیان مسئله

مدیریت کلاسی عبارت است از هنر به کار بردن دانش تخصصی و بهره‌گیری از مهارت‌های کلاس داری در هدایت دانش آموزان به سوی اهداف مورد نیاز و جامعه. نحوه مدیریت صحیح کلاس در ایجاد یک پل ارتباطی بین دانش آموزان و موضوع درسی کمک می‌کند. معلمان را نیز قادر می‌سازد که موضوع درسی را به شاگردان خویش تفهیم کنند. برعکس ارتباط سطحی و ضعیف میان معلم و دانش آموز موجب می‌شود که حتی یادگیری مطالب ساده نیز میسر نباشد (دهستانی اردکانی، محمد، ۱۳۹۵).

معلمان باتجربه (با بیش از سه سال سابقه تدریس) در مقایسه با معلمان کم تجربه به طور معنادار از خودکارآمدی بالاتری در زمینه‌های کلی مشارکت دانش آموزان، اداره کلاس، و استراتژی‌های آموزشی برخوردار بودند. بنابراین مطالعات نشان می‌دهد که ویژگی‌هایی مانند تحصیلات و سابقه کاری معلم بر تدریس وی موثر است. با توجه به موارد بالا کیفیت تدریس، زمان و فرصت فراهم شده برای یادگیری زیرمجموعه تدریس معلم است که میتواند متاثر از ویژگی‌های معلم و تاثیرگذار بر عملکرد دانش‌آموزان باشد. از اینرو پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش تدریس در یادگیری به بررسی مدلی پرداخت که در آن نقش واسطه‌های فرصت یادگیری، زمان یادگیری و کیفیت تدریس (با دو بعد وضوح تدریس و رفتار معلم) در قدرت پیش‌بینی‌کنندگی ویژگی‌های معلم (تحصیلات و سابقه کاری معلم) برای یادگیری انجام محاسبات و حل مسایل دانش آموزان مورد تحلیل قرار گرفت. والدین میتوانند با حضور فعال و مسئولیت‌مدارانه در جریان آموزش فرزند خود، دریافت حمایت‌های لازم از طرف مدرسه و معلم در مورد انجام وظایف و کاربرد عملی راهبردها، انجام هماهنگی‌های لازم با معلم در صورت بحث در مورد مسائل مختلف کودک خود، حرکت در جهت تکمیل نقش معلم در آموزش فرزند خود، استفاده از راهبردهای حل مساله فعال برای مقابله با مسائل موجود در ارزیابی، آموزش و خدمات توانبخشی برای فرزند خود نقش فعال و کارآمدی داشته باشند. (مارتون و تانیک، ۲۰۱۴)

نتایج به دست آمده از پژوهشی تحت عنوان «بررسی رابطه دانش مدیریت کلاس و خستگی عاطفی با نقش تعدیل‌گری خلاقیت» عبارت‌اند از: اینکه دانش مدیریت کلاس با خستگی عاطفی معلمان ارتباط منفی و معناداری داشته است. دانش مدیریت کلاس معلمان کمی بالاتر از حد متوسط است و معلمان بیش از سبک مدیریت آموزش برای مدیریت کلاس استفاده میکنند. به علاوه مدیریت کلاس برای دانش آموزان در گروه‌های مختلف بسیار مهم است به این دلیل که مدیریت موثر کلاس پیش‌بینی‌کننده قوی برای نتایج تحصیلی دانش آموزان است. علاوه بر این نتایج نشان داد مدیریت کلاس درس با پیامدهای غیر شناختی مانند انگیزه و علاقه دانش آموزان به مدرسه و رضایت آنها ارتباط دارد و میتواند منجر به روابط بهتر معلم با دانش آموز شود (صغری زاده، صغری و علیدادی، فرامرز، ۱۳۹۹).

عنوان گزارشی از یافته‌های یک پژوهش گسترده، درصدد است رابطه متغیرهای فیزیکی کلاس درس را با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار دهد. یافته‌های مربوط به عوامل انسانی کلاس در مقاله جداگانه‌ای گزارش شده است. امروزه نظام آموزشی به عنوان یک ابزار مهم و اساسی در رشد و توسعه همه جانبه کشورها شناخته میشود، بنابراین، رشد، تحول، اصلاح و بهبود کمی و کیفی آن، از جمله مباحث بسیار مهم هر کشوری است دوره ابتدایی از جمله مهم‌ترین دوره‌های نظام آموزشی است زیرا زمینه شکل‌گیری شخصیت و رشد همه جانبه افراد در آن فراهم گردیده و مناسبترین فرصت برای تحصیل و یادگیری و رشد

استعدادهای کودک است اگر کودکان در این سن، مهارتهای لازم را نیاموزند، فرصت جبران آن در مراحل بعدی رشد بسیار مشکل خواهد بود (حاجی فیروزجانی، محسن، ۱۳۹۸).

نهاد آموزش و پرورش یکی از بزرگترین تولیدکنندگان اطلاعات و بی تردید عمده ترین مصرف کننده و ذخیره کننده اطلاعات و دانایی محسوب میگردد، این مهم در کشور ما به علت توسعه کمی آموزش و پرورش و توجه به مؤلفه های دینی و ملی از گستردگی و ارزش بالاتری برخوردار است. امروزه، دانایی، مهمترین شاخص توسعه یافتگی و بالاترین ثروت ملی محسوب میشود. یعنی اگر روزی منابع مادی و فیزیکی، منابع اصلی توسعه و پیشرفت ملت ها و کشورها محسوب می-شدند؛ امروزه میزان سواد و دانش، وجود پژوهشگران، اندیشمندان و به طور کلی شاخصه ای بهره وری از فناوری و اندیشه انسانی، نماد اصلی رشد و یا عقب ماندگی ملت ها و کشورها به حساب می آیند. مدیریت کلاس درس از سوی معلم برای ایجاد نظم و انضباط، مطلوب کردن تدریس و ایجاد یادگیری در دانش آموزان کلاس درس، انجام می گیرد. چنانچه مدیریت کلاس به خوبی انجام نگیرد، فرآیند تدریس و یادگیری با مشکل مواجه خواهد شد (بنی محسنی، حمیدرضا و پویا، نرگس، ۱۳۹۸).

اگر یادگیری را هدف کلاسهای درس و آموزش را وسیله نیل به این هدف فرض نماییم. بی تردید مدیریت کلاس موثر بستری است که در آن برنامه های آموزشی معلم، دانش آموزان را در رسیدن و یادگیری یاری می دهد. با این وجود کلاسهای درس محیط های عاری از مشکلات انضباطی نیستند و زمان و انرژی زیادی از هر معلمی صرف برخورد با بی انضباطی های فراگیر میشود. مدیریت مناسب کلاس توسط معلمان اولین نقطه شروع هر فعالیت یاد دهی و یادگیری محسوب می شود جباری فر، تقی. و دیگران، ۱۳۹۴).

پیشینه تحقیق

براساس نتایج به دست آمده از پژوهشی تحت عنوان «اثربخشی آموزش مدیریت خشم بر ناسازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع دبیرستان شهر رشت» معلوم شده است که آموزش مدیریت خشم بر ناسازگاری دانش آموزان دختر موثر بوده است. بررسی ها نشان داده اند که خشم و مهار نشده سازگاری افراد را با خطر جدی رو به رو میکند میتواند افراد را از پیشرفت و کارکرد بهینه بازدارد. این رو مداخله های مدیریت خشم بر کاهش شدت طول دوره و فراوانی بیان خشم همراه با کمک بروز پاسخ های سازگاران به مسائل میان فردی تاکید دارند. با توجه به روابط متقابل ای که میان متغیرهای خشم و ناسازگاری دیده می شود از آموزش مدیریت خشم به عنوان تدبیری برای کاهش ناسازگاری بهره گرفته می شود (سروران، مهram، ۱۳۹۴).

در پژوهشی تحت عنوان «اثربخشی آموزش گروهی حل مسئله بر کاهش خصومت و طرحواره های ناسازگار دانش آموزان ابتدایی» بیان شد که آموزش مهارت های حل مسئله بر کاهش خصومت اثر گذار است. آموزش مهارتهای حل مسئله میتواند خصومت و ناسازگاری را کاهش دهد و روشهای درمانی موثری برای کاهش میزان خصومت و ناسازگاری افراد باشد در تبیین این یافته ها می توان گفت وقتی فردی بتواند با توانایی مهارت حل مسئله مشکلات جاری زندگی خویش را با موفقیت پشت سر بگذارد همچنان مثبتی در تولید میشود که احساس رضایتمندی و افزایش اعتماد به نفس را برای او به دنبال دارد که خود بستری برای

عمده ترین پیش بایست های بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات در نظام آموزشی در چهار محور رفع محدودیت ها و ایجاد فرصتهای نوین در عرصه های مختلف، تغییر شیوه های تدریس و یادگیری و حرکت به سوی یادگیری فعال، کاهش فقر اطلاعاتی و رفع عواقب جبران ناپذیر آن و تربیت نیروی انسانی متناسب با نیازهای عصر دانش و اطلاعات دسته بندی می شوند. عمده ترین موانع بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات در نظام آموزشی در دو محور، موانع درون نظام آموزشی (شامل زیر بخش های موانع ناشی از معلم، مدیریت مدرسه، تجهیزات مدرسه، نگرشها و باورها، جو سازمانی مدارس، مشکلات عمومی آموزش و پرورش) و موانع محیطی (شامل پدیده مدرکگرایی، عدم تخصص های مرتبط با کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش به ویژه تهیه محتوای آموزشی مناسب و نرم افزارهای لازم، متفاوت بودن نرم افزارهای رایانه ای

MARCH 10, 2024 | TEHRAN

۲۰ اسفند ۱۴۰۲

محل برگزاری: تهران

اولین کنفرانس بین المللی پژوهش های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش

آموزشی موجود در دنیا با زبان فارسی، ناکارآمدی شبکه و تجهیزات مخابراتی کشور در تأمین ارتباط آسان، ارزان، مطمئن و ایمن) قابل بحث می باشند (رضایی، حبیب اله، ۱۳۹۴).

از سوی دیگر برنامه ریزان و کارشناسان هم به نظرات معلمان و مشکلات واقعی مدارس توجهی ندارند و بیشتر در فضای تئوریک سیر می کنند. درست است که در نظام های آموزشی مدرن فقط تعدادی نمره خام نیست و تمام فعالیت ها و مهارت های کودک، توصیف و ارزشیابی می شود اما در صورتی می توان نظام ارزشیابی را از سیستم های آموزشی دیگر وام گرفت که سایر بخش های نظام آموزشی را هم به طور همزمان مدرن سازی کنیم (سیف، علی اکبر، ۱۳۸۷).

ارزشیابی کیفی دیگر نیازی به یک مکان خاص و زمان خاص به نام مدرسه و امتحان و یکسری سؤالات با پاسخ های یکسان ندارد. در این ارزشیابی گاهی نوشتن یک مقاله، ساختن یک وسیله، اجرای یک نمایش، انجام یک آزمایش و حتی خلاصه نویسی و انشا و تحقیق در کتابخانه می تواند ما را به هدف برساند. هدف از این ارزشیابی بالا بردن حس اعتماد به نفس و کنجکاوی و علاقه به درس و علم است. در این ارزشیابی هدف مچ گیری از دانش آموزان ضعیف نیست، بلکه شناسایی استعدادها و توانایی ها و رفع نقاط قوت و ضعف برای یاری رساندن به این دانش آموزان و کمک به برنامه ریزان درسی در برنامه ریزی هر چه صحیح تر و بهتر است. در این ارزشیابی دیگر جایی برای بیماری تب نمره، دزدگی و شکست و یاس وجود ندارد و باعث شناخت عمیق تر و جامع تر شده و به معلم برای برداشتن گام های بعدی کمک می کند جهت دستیابی به مهارت های عالی شناختی چون کاربرد، تجزیه و تحلیل و ترکیب و ارزشیابی (حقیقی، فهیمه السادات، ۱۳۸۴).

MARCH 10, 2024 | TEHRAN

۲۰ اسفند ۱۴۰۲
محل برگزاری: تهران

اولین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش

یافته‌ها

محیط مدرسه با مدیریت آموزش مدارس، که مدارس را به عنوان یک سازمان رسمی در نظر می‌گیرد مرتبط است. بنابراین این محیط، با گروه‌های اجتماعی در زمینه اهداف، نتایج نقش‌ها، ساختار سازمانی، نظام‌های پاداش، فعالیت‌های مشارکتی و ارتباط اولیا و مربیان شبیه می‌باشد. سالیانی است که فضای مدرسه به عنوان جنبه مهم و اساسی هر مدرسه مورد بررسی قرار گرفته است. علاوه بر آن محیط بستری برای شکل‌گیری بسیاری از ویژگی‌های رفتاری است و به عبارت دیگر، بسیاری از عواطف، عادات، سلاقی و حتی طرز نگرش‌ها، نشست‌ها و برخاست‌ها به گونه‌ای شگرف از محیط تأثیر می‌پذیرد. دانش‌آموزان پس از محیط مسکونی خود بیشترین ساعات روز را در واحدهای آموزشی سپری می‌کنند و با توجه به نقش اساسی آموزش در فرآیند شکل‌دهی به فرهنگ جامعه، لازم است علاوه بر اهمیت دادن به فرآیند آموزش به ایجاد محیط مطلوب که شوق و انگیزه را نسبت به فرآیند یاددهی و یادگیری در دانش‌آموزان ایجاد کند توجه کافی و وافی داشت (مروج‌نیا، زهرا و صفری‌نیا، مجید، ۱۳۹۹).

حجم بالای اطلاعات علمی - آموزشی ارائه شده و قابل دسترس در هزارها پایگاه اینترنتی، بهره‌گیری از عکس و تصویر، نقاشی متحرک، فیلم و فایل‌های صوتی و دیگر رسانه‌ها آن هم در فضایی تعاملی، در کنار ارائه مقاله‌های علمی - پژوهشی فراوانی که در نشریات معتبر در زمینه استفاده بهینه از این امکانات منتشر شده است، همچنین برگزاری همایش‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی حقیقی یا مجازی در زمینه استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش، گویای آغاز پدیده‌های نو در آموزش این شاخه مهم علم تجربی است. رویدادی که پژوهشگران این عرصه از آن با عنوان «جهانی‌شدن آموزش» یاد می‌کنند.

6

معلم‌ان به جای تقلید و تبعیت از برنامه‌ها و الگوهای آموزشی بیگانگان، باید تلاش کنند جهش خلاقانه‌ای در نهاد آموزش و پرورش به وجود آورند. در سال‌های اخیر، برخی از کشورهای مسلمان در حال توسعه، با استفاده از نوآوری‌های آموزشی نظیر تلفیق رشته‌های درسی به رهگیری از علم و فناوری، توسعه پژوهش در آموزش، ایجاد مدارس هوشمند و مجازی، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدرسه‌ها و ... توانسته‌اند، بسیاری از موانع را بردارند و از آموزش و پرورش پیشرفته برخوردار شوند. نتیجه تجربیات این کشورها نشان می‌دهد که در امر آموزش، تغییر نگرش معلم‌ان، بسیار مؤثرتر از توسعه ابزارهای جدید آموزشی است. به دیگر سخن، تحول در آموزش و پرورش باید از معلم و کلاس درس شروع شود.

تعلیم و تربیت در دنیای امروز مفهومی متفاوت با گذشته دارد، هرگز نمیتوان با طرز تلقی گذشته و سوگیری‌های قدیمی به دانش‌آموزان و تربیت آنها نگریست. بنابراین، یکی از ضروریترین تحولات در نظامهای آموزشی، تحول در نگرش و نحوه تدریس معلم‌ان و مدیران اجرایی نظام آموزشی است. برای دستیابی به چنین تحولی معلم‌ان باید دانش و بینشی صحیح از نظریه‌ها و راهبردهای مختلف و جدید آموزشی داشته باشند.

بحث و نتیجه‌گیری

مهمترین فعالیتهای آموزشی و تربیتی توسط معلم و در کلاس درس صورت می‌گیرد، شکل دادن به هر فرایند آموزشی مستلزم بهره‌گیری از روشهای مخصوص آن میباشد تا راه رسیدن به اهداف هموارتر شود. روش تدریس از مهم‌ترین عناصری است که در تحقق هدف‌های آموزشی به طور فزاینده‌ای مؤثر میباشد. مدارس باید توانایی تفکر منطقی و خلاق دانش‌آموزان را در آنچه می‌بینند، میشنوند و میخوانند پرورش دهند. دانش‌آموزان باید بیاموزند و بتوانند که معمار آموزش و پرورش خود باشند. صاحب‌نظران جدید تعلیم و تربیت، بر این باورند که معلم باید روش یادگیری را به دانش‌آموز بیاموزد نه اینکه صرفاً به انتقال فرمولها و معلومات اکتفا کند. معلم باید دانش‌آموز را کمک کند تا خود تجربه کند و از طریق تجارب خود مطالب را فراگیرد، لذا توجه به کیفیت و شیوه تدریس معلم‌ان باید امر بسیار ضروری و جدی تلقی شود و برنامه‌ریزان و مسئولان موظفند که فرصت‌های لازم برای آشنایی هر

MARCH 10, 2024 | TEHRAN

۲۰ اسفند ۱۴۰۲

محل برگزاری: تهران

اولین کنفرانس بین المللی پژوهش های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش

چه بیشتر معلمان با روشها و الگوهای جدید و خلاق تدریس را فراهم نموده، و شرایط و امکانات را برای اجرای موفقیت آمیز این روش ها آماده نمایند.

تفاوت های فردی، درجه تندرستی و سلامتی، سطح رشد جسمی حرکتی، میزان بهره هوشی، نوع جنسیت، نوع محیطی که در آن پرورش یافته اند، وضعیت اجتماعی و اقتصادی عامل جغرافیایی، میزان اوقات فراغت و وضعیت وسایل و امکانات بازی. از جمله فواید انجام بازی های گروهی در کودکان تلاش آن ها برای نشان دادن یک وجه تمایز میان خود با همسالانشان است. کودکان در بازی گروهی با دوستان خود سعی می کنند به رقابت با یکدیگر بپردازند. عامل رقابت خود باعث بروز خلاقیت در بازی خواهد شد. شرکت کردن در بازی های گروهی توام با یادگیری نکات آموزنده ای برای کودکان است. کودکان یاد می گیرند که مثل زنجیره به هم متصل هستند و رویکرد هر یک از اعضا بر دیگر همبازی هایش تاثیر می گذارد و باید آن را بپذیرند. یاد می گیرند که باید به نقطه نظرات دیگر اعضا توجه کنند و نکته های جدید را یاد بگیرند. معلم، کلیدی ترین و موثرترین عامل و عنصر نظام تعلیم و تربیت است؛ به گونه ای که توفیق یا شکست برنامه ها و فعالیت های آموزشی و پرورشی این نظام، مستقیم یا غیر مستقیم معطوف به معلمان آن می باشد. اهمیت، جایگاه و نقش معلم در تعلیم و تربیت تا حدی است که می توان گفت معلم، کارایی و کفایت او، آیینی تمام نمای کفایت و کارایی هر نظام آموزش و پرورش می باشد و مهم ترین وسیله رسیدن جامعه به غایات و هدف های آموزش و پرورش، معلم صاحب صلاحیت است (رئوف، ۱۳۷۹؛ تقی پور ظهیر، ۱۳۸۱). باید توجه داشت که هر دانش آموز نسخه بی نظیر عالم خلقت است، پس داشتن نگاهی موشکافانه به شخصیت و منش دانش آموزان سبب می شود که هر یک را همچون جهانی ناشناخته و نسخه ای متفاوت در عالم هستی بدانیم و به تفاوت های فردی آنها توجه نماییم. لذا این مهم یکی از اصولی است که هر معلم باید بدان توجه داشته باشد.

مسلط بودن و استفاده از روش های یادگیری مختلف در حین تدریس نیز می تواند در تعمیق یادگیری دانش آموزان موثر باشد. مثلا اگر روش پرسش و پاسخ با طرح پرسش های هنرمندانه، هدفمند، منطقی، واضح و روشن مبتنی بر زمینه های علمی شاگردان، واگرا و برانگیزاننده از سوی معلم همراه شود، می تواند به پرورش و تقویت قدرت تفکر، استدلال و اظهار نظر، تفکر انتقادی، خلاقیت، اعتماد به نفس و انگیزه ی مطالعه و تحقیق در دانش آموزان کمک نماید (جاودانی، ۱۳۹۱، ص ۴۹).

سرعتی که دانش آموز در تکمیل پایه ها و درجات گوناگون دارد و بر حسب مقدارش، پیش افتادگی و سرعت یا عقب ماندگی وی اندازه گیری می شود (بیابانگرد، به نقل از مرادی، ۱۳۸۷) پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است و تمام کوشش ها در این نظام در واقع تلاش برای جامه عمل پوشاندن به این امر تلقی می شود. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان و جایگاه آنها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی ها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آنچنان که باید پیشرفت و تعالی یابند (پورشافی، به نقل از مرادی ۱۳۹۲).

خانواده از نهادهای مهم و بنیادی جامعه است که نقش اساسی در زندگی فرد و جامعه دارد. امری غیر قابل تردید است. اگر چه فرزند از جامعه و اجتماعی، اهمیت خانواده در حکم نهادی ولی بیشتر تحت تاثیر خانواده است. تاثیر خانواده در کودک و نقشه ای مهم همسالان تاثیر می گیرد، آن در جنبه های سازندگی، فرهنگی، اجتماعی، اخلاقی و غیره بسیار مهم و عظیم است (قائمی، ۱۳۸۰) تاثیر خانواده در رشد همه جانبه کودک از لحظه تولد آغاز و با قدرت و فراگیری خاصی آشکار میشود و در سراسر زندگی باقی می ماند. روابط صحیح و متعادل والدین و فرزندان یکی از عوامل ثر در سلامت و بهداشت روانی آنان است. تحقیقات نشان می دهد که در میان عوامل گوناگونی مؤثر تاثیر متقابل کودک و والدین و که در پرورش و شخصیت سالم در کودکان و نوجوانان مؤثرند. (نوابی نژاد، ۱۳۸۰)

MARCH 10, 2024 | TEHRAN

۲۰ اسفند ۱۴۰۲

محل برگزاری: تهران

اولین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش

فهرست منابع:

- اکبری ، سید حسین (۱۳۹۴)، مدیریت کلاس درس ، کنفرانس ملی دستاوردهای نوین جهان در تعلیم و تربیت و روانشناسی ، حقوق و مطالعات فرهنگی-اجتماعی ۱-۱۲.
- بنی محسنی، حمیدرضا و پویا، نرگس،(۱۳۹۸)،تاثیر محیط یادگیری بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی،دومین همایش بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی،همدان، <https://civilica.com/doc/> .
- باقری ، سعید (۱۳۹۸)، نگاهی دوباره به تعلیم و تربیت اسلامی ، انتشارات مدرسه.
- حسین چاری ، مسعود ، خیر ، محمد (۱۳۸۱)، بررسی جو روانی -اجتماعی کلاس به عنوان یکی از مولفه های فرهنگ مدرسه ، مجله علوم تربیتی و روانشناسی، دوره سوم .
- جباری فر، تقی. زارعی، حسن و جهانگرد شرقی، محبوبه(۱۳۹۴). نگاهی بر نقش خانواده در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، اولین همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی و آسیب شناسی جامعه، حاجی فیروزجانی، محسن،(۱۳۹۸)، ارائه مدل ساختاری تأثیر ادراک دانش آموزان از محیط کلاس بر خودکارآمدی تحصیلی و نگرش به علوم با میانجیگری ادراک از ارزیابی، دوره ۷، شماره ۳، صص ۲۲۶-۲۰۹
- دهستانی اردکانی، محمد (۱۳۹۵)،نقش محیط یادگیری در میزان یادگیری دانش آموزان،اولین همایش ملی تازه های تعلیم و تربیت در نظام آموزشی ایران،اردکان، <https://civilica.com/doc> .
- رضایی حبیب اله، بمانی نیکو(۱۳۹۴). نقش محیط یادگیری در ارتقای آموزش و معرفی ابزارهای اندازه گیری محیط یادگیری. توسعه‌ی آموزش جندی شاپور. ۱۳۹۵ [cited <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=284920>]
- سروران، مهram ، (۱۳۹۴)،تاثیر معماری ارگانیک بر فضاهای آموزشی ، کنگره بین المللی پایداری در معماری و شهرسازی دبی.
- سیف، علی اکبر(۱۳۸۹). روانشناسی پرورشی، انتشارات تهران
- صفری زاده، صغری و علیدادی، فرامرز(۱۳۹۹). بررسی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، مجله پیشرفت های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش
- طاهری، ژاله. (۱۳۸۹). عوامل موثر در الگوی مناسب باورهای انگیزشی دانش آموزان دبیرستانی در شهر تهران. مجله اصول بهداشت روانی.
- سعیدپور،مرضیه و زنگنه،حسین(۱۳۹۵). طراحی محیط های یادگیری زایشی حضوری و الکترونیکی، فناوری آموزش و یادگیری،سال دوم، شماره ۸
- مروج نیا، زهرا و صفری نیا، مجید(۱۳۹۹). تاثیر میزان محیط یادگیری بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دیرآموز شهر تهران، تعالی مشاوره و روان درمانی دوره نهم، شماره ۳۳
- مردمی، کریم، محسنی، منصوره. (۱۳۹۴). توسعه محیط های یادگیری: ارتقاء یادگیری. معماری و شهرسازی ایران
- هژبری ، امیر ، شفیع زاده ، حمید. (۱۳۹۶)، رابطه سبک مدیریت کلاس مبتنی بر خلاقیت با کیفیت زندگی در مدرسه و دانش آموزان اضطرابی. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی ، ۷ (۳) ، ۱۰۷-۱۳۲.

1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON MANAGEMENT, EDUCATION AND TRAINING RESEARCHES IN EDUCATION

Archive of SID

MARCH 10, 2024 | TEHRAN

۲۰ اسفند ۱۴۰۲

محل برگزاری: تهران

اولین کنفرانس بین المللی پژوهش های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش

